

LEUKE WEETJES EN FEITJES

Over Paddock Paradise

*"Een uitleg over alles rondom een
Paddock Paradise voor jouw paard"*

DOOR BJÖRN RHEBERGEN

Inleiding:

In dit E-book heb ik de nodige handvatten opgeschreven ter ondersteuning van particuliere en professionele paardeneigenaren die van plan zijn om een Paddock Paradise® in te richten, of een bestaande paddock verder willen doen ontwikkelen.

Het concept Paddock Paradise® is gebaseerd op een vierjarig onderzoek uitgevoerd door mijn leermeester Jaime Jackson in de periode 1982 tot 1986 in de Verenigde Staten. Zijn onderzoek richtte zich voor een groot deel op de karakteristieken van paardenhoeven, maar ook op de onderlinge, sociale structuren van paarden, hun natuurlijke bewegingen en het gedrag dat de dieren in hun natuurlijke omgeving vertonen.

Zijn bevindingen heeft hij in 1992 gepubliceerd in het boek "The Natural Horse, Lessons from the Wild" en later in o.a. "Paddock Paradise, A Guide for Natural Horse Boarding."

Inmiddels is de naam Paddock Paradise in binnen- en buitenland een bekend begrip geworden. Toch ontbreekt het nog wel eens aan kennis over het hoe en waarom van dit systeem. Dit boekwerk is dan ook vooral bedoeld om jou als paardenliefhebber te helpen het concept Paddock Paradise en haar onderliggende principes verder eigen te maken.

Ook wanneer je op zoek bent naar een Paddock Paradise of een nieuwe stalling zoekt voor jouw paard is dit boekwerkje een handig hulpmiddel om te zien of de aangeboden stalling een past bij het concept en de natuur van het paard. En onthoudt dan hierbij, hoe dichterbij de oorsprong van het paard kunt blijven, hoe eenvoudiger het is om hem of haar gezond en fit te houden.

Veel leesplezier gewenst!

Björn Rhebergen

Wil je meer weten over Paddock Paradise of de mogelijkheden tot aanleg neem dan contact op met Paddock Paradise Nederland. We helpen je graag!
www.paddockparadise.eu / info@paddockparadise.eu

Paddock Paradise® een door Paddock Paradise Nederland® officieel geregistreerd naam- en beeldmerk. Gebruik of misbruik van de naam Paddock Paradise® is rechtshalve niet toegestaan zonder de uitdrukkelijke toestemming van Paddock Paradise Nederland.

Inhoud

1. INTRODUCTIE PADDOCK PARADISE®

- 1.1 Paarden in het wild
- 1.2 Traditionele huisvesting van paarden
- 1.3 Paddock Paradise
- 1.4 Andere diersoorten

2. PADDOCK PARADISE® HUISVESTINGSSYSTEEM

- 2.1 Het ontwerpprincipe
- 2.2 Het verhogen van dierenwelzijn
- 2.3 Stimuleren van meer natuurlijk gedrag
- 2.4 De kuddesamenstelling

3. INRICHTING VAN EEN PADDOCK PARADISE®

- 3.1 Ontwerp en aanleg
- 3.2 Het padenstelsel
- 3.3 Natuurlijk eten
- 3.4 Natuurlijk drinken
- 3.5 Hoogteverschillen in het terrein
- 3.6 'Natuurlijke' beschutting of dekens?
- 3.7 Afrasteringen
- 3.8 Vegetatie in een Paddock Paradise®
- 3.9 Hulp van professionals

BIJLAGE 1. CHECKLIST WELZIJN EN VEILIGHEID

- 1. Algehele conditie van de paarden:
- 2. Onwenselijke gezondheidsaspecten:
- 3. Paardengedrag:
- 4. Onderhoud en staat van het padenstelsel
- 5. Algemene veiligheid van het terrein

BIJLAGE 2. ALGEMENE SAMENSTELLING DIEET

- 1. Hooi
- 2. Nadere toelichting op het dieet
- 3. Aangepast voer

1. INTRODUCTIE PADDOCK PARADISE®

1.1 Paarden in het wild

In het wild leven paarden in kleine groepen van gemiddeld 5 tot 6 dieren. Meerdere van dit soort groepen in een gebied vormen samen een kudde. Binnen een dit soort groepssamenstellingen is de onderlinge hiërarchie en daarmee de sociale interactie van essentieel belang voor overleving. Veilig zijn en gezond blijven, daar draait het om in hun natuurlijke habitat. Een omgeving die omschreven kan worden als ruig en desolaat.

Hengsten zijn de primaire leiders binnen een groep en leveren een grote bijdrage aan het vormen en in stand houden van de verschillende groepen. Paarden in het wild leven nooit solitair en 'merriegroepen' komen niet voor. Wel zijn er zogenaamde 'bachelor bands', groepen met alleen hengsten. Maar ook zij komen regelmatig in aanraking met dieren van het andere geslacht.

Afhankelijk van de beschikbaarheid van water, voedsel en onderlinge sociale druk kunnen paarden in het wild tot wel 30-40km per etmaal afleggen. Dit soort afstanden zijn overigens geen peil voor een geschikt Paddock Paradise!

Het grootste gedeelte van de tijd zal het dier etend doorbrengen, wel zo'n 14 tot 16 uur per dag. Met ieder stapje het welbekende hapje. Voedsel wat past bij de natuur van het paard, afkomstig uit een bodem die in niets lijkt op die van ons in Nederland of elders in Europa.

In de natuurlijke leefomgeving van het paard, zoals het Great Basin van de Verenigde Staten, maken de paarden sporen of paden die leiden naar plaatsen die voor hen interessant zijn of een zekere overlevingswaarde hebben. Deze zogenaamde "activiteits-cellen", de paden er naartoe en de omliggende omgeving, vormen het leefgebied van de wilde paarden.

In deze omgeving, hun "natuurlijke leefomgeving" komen ziekten en kreupelheden niet of nauwelijks voor. Dit is voor het paard de meest optimale leefomgeving!

1.2 Traditionele huisvesting van paarden

Helaas worden onze gehouden paarden, al dan niet bewust, onnodig veel blootgesteld aan fysieke en mentale stress. Een gebrek aan kennis over de biologie en dus de natuur van het paard maakt dat de gebruikelijke huisvestingsystemen niet of nauwelijks aansluiten bij de natuurlijke behoeften van paarden. Dit is jammer, want het kan zoveel beter!

Het kunnen vertonen van natuurlijk gedrag is een kernwaarde voor het houden van dieren in gevangenschap, maar helaas is dit voor veel paarden nog altijd niet of slechts ten dele mogelijk. Grote aantallen paarden leiden een solitair bestaan, hebben te weinig ruimte om uit eigen motivatie te bewegen en eten voedsel dat niet of onvoldoende past bij hun fysiologie. Het gevolg is dat veel dieren te kampen hebben met stofwisselingsproblemen, uiteenlopende kreupelheden en zelfs gedragsproblemen.

1.3 Paddock Paradise®

Het Paddock Paradise huisvestingssysteem biedt een uitweg. Met een juiste implementatie van dit systeem zal het de gezondheid van paarden namelijk altijd ten goede komen. Een Paddock Paradise is dan ook meer dan alleen plek waar paarden verblijven, het is een totaalconcept waarbij de biologie en leefwijze van het paard als diersoort centraal staan.

Wanneer dit goed wordt begeleid kan een Paddock Paradise ook uitstekend als middel voor rehabilitatie worden ingezet. Bestaande kwalen en kwetsuren zoals kreupelheden of stofwisselingsproblemen zullen namelijk reduceren en in de meeste gevallen zelfs geheel verdwijnen.

Omdat de dieren levend in een Paddock Paradise continue vrijheid van bewegen hebben, sociaal actief zijn en blootgesteld worden aan de elementen neemt de weerbaarheid van de dieren enorm toe. De kans op blessures als gevolg van onze hippische activiteiten neemt hierdoor ook enorm af.

(In het volgende hoofdstuk wordt het Paddock Paradise huisvestingssysteem nader toegelicht.)

1.4 Andere diersoorten

Ook andere kuddedieren zoals bijvoorbeeld koeien of schapen kunnen veel baat hebben bij de aanleg van een soortgelijk systeem waarbij natuurlijk gedrag wordt gestimuleerd. Het Paddock Paradise principe is dan ook bijzonder goed en breed inzetbaar in de agrarische sector en in dierenparken.

Voor de lezers met een speciale interesse in de inrichting van dierenparken raad ik jullie het boek "Zoo Paradise" aan. Dit boek, wat ook geschreven is door Jaime Jackson biedt nieuwe inzichten en ideeën over hoe we dieren in gevangenschap op een meer natuurlijke en humane wijze kunnen huisvesten.

2. HET PADDOCK PARADISE® HUISVESTINGSSYSTEEM

Uitgangspunt van een Paddock Paradise is het creëren van een leefomgeving waarin paarden uit eigen beweging meer natuurlijk gedrag kunnen vertonen. Naast het voor paarden kenmerkende sociale gedrag proberen we met onze ontwerpen ook meer natuurlijk fourageer- en migreergedrag te stimuleren. Alle gedrag wat leidt tot meer activiteit en dus beweging noemen we ook wel "locomotief gedrag". Het is dit gedrag en de daarbij horende fysieke activiteit wat maakt dat paarden in het wild hun kenmerkende, grote vitaliteit tonen.

Met een Paddock Paradise simuleren we eenvoudig gezegd dus eigenlijk de natuurlijke leefomgeving van het paard!

2.1 Ontwerpprincipe

Ieder ontwerp richt zich op de aanleg een primair systeem van paden, in de volksmond ook wel "tracks" genoemd. Binnen dit padenstelsel worden net als in het wild activiteits-cellen aangebracht die de dieren zullen stimuleren zich te verplaatsen. Door deze verplaatsingen zie je net als in het wild ook vaak enkelvoudige, smalle paden ontstaan binnen de track. De dieren vormen deze paden door zich in zogenaamde 'single-file' formaties (paard-achter-paard) te verplaatsen. Deze enkelvoudige paden worden feitelijk gezien als de kern van het Paddock Paradise principe.

Paarden die in een Paddock Paradise leven moeten dit met uitzondering van rehabilitatie gevallen ten alle tijden blootsvoets en dus zonder hoefbescherming kunnen doen. Wanneer je binnen dit systeem het dieet op juiste wijze faciliteert, de juiste half-verharding aanbrengt en geen invasief hoefonderhoud pleegt, dan zullen de hoeven van de paarden weinig tot geen onderhoud meer nodig hebben en een meer natuurlijke vorm aannemen. Op die manier is het dus mogelijk een optimale en natuurlijke hoefbalans te verkrijgen.

Het creëren van een meer natuurlijke leefomgeving zorgt voor een verhoging van het dierenwelzijn. De onderlinge sociale verstandhoudingen en de mogelijkheid tot het uiten van natuurlijk gedrag maakt namelijk dat de fysieke en mentale weerbaarheid van paarden in een Paddock Paradise enorm zal toenemen.

Het systeem is toepasbaar in ieder willekeurig terrein, maar er zal wel rekening moeten worden gehouden met de verschillende bodemtypen en weersomstandigheden om een ontwerp succesvol te realiseren.

Wil je meer weten over het natuurlijk verzorgen van paardenhoeven?
Kijk dan eens op onze Academy pagina [LINK](#) voor meer informatie!

2.2 Het verhogen van dierenwelzijn

Het moderne paard en zijn biologie is het resultaat van bijna 60 miljoen jaar evolutie. Een slordige 1,5 miljoen jaar geleden bereikte deze ontwikkeling haar hoogtepunt en vormde zo het paard dat wij kennen. De ontwikkeling (ook wel 'adaptatie') van het paard vond plaats in specifieke ecosystemen. Gebieden vergelijkbaar met het eerder genoemde Great Basin van Noord-Amerika of vergelijkbare regio's in het Midden Oosten of Azië.

Het voedsel dat de dieren hier vinden lijkt in niets op het rijke, groene gras dat wij kennen. Het is om die eenvoudige reden dat het verteringssysteem van onze paarden slecht in staat is om flora afkomstig uit andere ecosystemen op efficiënte wijze te verwerken. Al in de vroege jaren '90 hebben verscheidene studies aangetoond dat de verschillende suikers in dergelijke grassen op termijn hoefbevangenheid kunnen veroorzaken.

Binnen het Paddock Paradise® systeem wordt om die reden dan ook afgezien van het gebruik van weilanden als primaire voedselbron. In de meeste gevallen leidt weidegang op onze weides helaas tot een toename van schadelijke bacteriën in de darmflora en daarmee een toename van allerlei aandoeningen en klachten gerelateerd aan deze verstoorde stofwisseling.

Ook het preventief gebruik van ontwormingsmiddelen en vaccins raden we af omdat deze de stofwisseling eerder verzwakken dan versterken. Het verval dat plaatsvindt in het lijf noemen we ook wel Whole Horse Inflammatory Disease (WHID), een aandoening die een grote bijdrage levert aan welvaartsziekten zoals bijvoorbeeld koliek, hoefbevangenheid en PPID (voorheen Cushings).

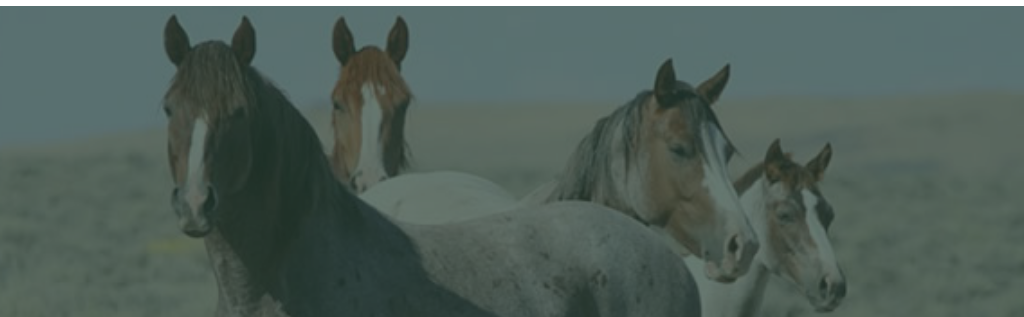
Bij het ontwikkelen van een Paddock Paradise is het zinvol om de minder sterke dieren als leidraad te nemen. Dit noem ik het principe van de Zwakste Schakel'.

Het principe van de zwakste schakel hanteren we ook voor het algemeen welbevinden van alle paarden. Het sterkste dier kan zich nog zo goed voelen, wanneer dit bij de zwakste schakel niet het geval is dan faalt eigenlijk het hele systeem.

2.3 Het stimuleren van onderlinge sociale verstandhoudingen en sociaal gedrag

Sociale structuren zijn in het wild van levensbelang voor het paard. Er wordt in de aanleg van een paddock dan ook veel rekening gehouden met zogenaamde stof- en speelplaatsen. Dit zijn doorgaans droge plekken waar dieren kunnen rollen, spelen, slapen of simpelweg rondhangen. Van in het wild levende paarden is bekend dat stofplaatsen van generatie op generatie op gezette tijden bezocht worden door meerdere, van elkaar onafhankelijke opererende kuddes. Inmiddels zien we vergelijkbaar gedrag ook terug in zorgvuldig aangelegde Paddock Paradise systemen.

2.4 De kuddesamenstelling

In het wild levende paarden functioneren zogezegd dus binnen een sociaal netwerk van groepen die samen een kudde vormen. Net als in het wild leven dieren in een Paddock Paradise dus ook altijd in dit soort gemengde, sociale groepen.

Het introduceren van hengsten kan het stimuleren van natuurlijk gedrag natuurlijk in grote mate bevorderen, maar het vraagt om veel kennis en aandacht bij zowel het ontwerpen als de afhandeling van de dagelijkse werkprocessen. Voor pensionhouders zal de introductie van hengsten in de meeste gevallen geen haalbare zaak zijn. Hengsten zullen sneller fysieke confrontaties aangaan om de hiërarchie te bepalen en er zullen merries worden gedekt. Niet iets waar de gemiddelde pensionklant op zit te wachten!

Dit neemt niet weg dat de mannelijke dieren een belangrijke rol vervullen binnen een groep. Ze dragen bij aan activiteit en zorgen voor rust binnen een groep.

Mocht je hengsten willen introduceren, dan is het welzijn van de gehele kudde en niet het individu leidend in dit besluit.

3. INRICHTING VAN EEN PADDOCK PARADISE®

Zoals in het vorige hoofdstuk omschreven is het uitgangspunt van het Paddock Paradise® huisvestingssysteem het creëren van een situatie waarbij de paarden uit eigen beweging meer natuurlijk gedrag gaan vertonen”

3.1 Ontwerp en aanleg

Met betrekking tot de veiligheid en werkbaarheid van een paddock is het belangrijk een ontwerp te maken dat niet alleen past bij het paard, maar ook bij de beoogde gebruiker of organisatie.

Verder is het belangrijk om rekening houden met het aantal paarden, het beschikbare oppervlak van het terrein en de mogelijke werkprocessen van een bedrijf. Eigenlijk alles dus wat mogelijk van invloed kan zijn op het dagelijks reilen en zeilen binnen een organisatie.

De kunst is hier om het welzijn van de paarden leidend te laten zijn in het ontwerp. Dit met inachtneming van de individuele wensen en mogelijkheden.

3.2 Padenstelsel

Een Paddock Paradise bestaat uit een aaneengesloten padenstelsel wat door middel van bochten en aftakkingen naar de verschillende activiteitscellen leidt. De paddock wordt ontworpen met een eindeloos karakter en kent dus géén doodlopende paden. Dit doen we om potentieel gevaarlijke situaties zoals het insluiten van paarden onderling te voorkomen.

Bij de aanleg wordt rekening gehouden met de waterhuishouding en het herstellen of versterken van lokale, landschappelijke waarden. Het padenstelsel moet ook in natte perioden goed begaanbaar zijn voor paard, mens en materieel. Een gezond paard kan zichzelf prima onderhouden op natte ondergronden, maar de soms doorlopende nattigheid die we kennen van de Noord-Europese landen zijn onnatuurlijk voor de diersoort en moeten we dan ook zoveel mogelijk zien te vermijden.

Al te brede paden zullen het paard afremmen in zijn bewegingsgedrag. Vier tot vijf meter doorgaans dan ook wel de maximum breedte, maar dit is geen wetmatigheid. Soms vraagt een locatie om de nodige creativiteit en zijn brede paden juist wenselijk! Vanaf ongeveer 2.5 meter breed is een pad voor de meeste goed begaanbaar en in verband met onderhoud is dit in de praktijk ook meestal de minimale breedte.

“ Het creëren van een situatie waarbij de paarden uit eigen beweging meer natuurlijk gedrag gaan vertonen ”

Dat neemt niet weg dat smaller kan en mag, zolang het maar niet tot onnodige druk of stress bij de paarden leidt.

Wij hanteren de vuistregel dat er 6 tot 8 paarden per hectare gehuisvest kunnen worden in een Paddock Paradise. Dit laatste is uiteraard sterk onderhevig aan het ontwerp groepsdynamiek en inpassing in het landschap.

3.3 Natuurlijk eten

Omdat hooi van grote invloed is op de conditie van de paarden dient de kwaliteit van het ruwvoer de hoogste prioriteit te hebben. Wanneer dit aspect van het systeem onder controle is zien we namelijk de meeste stabiliteit in de conditie van paarden gedurende het hele jaar. Eventuele supplementen zijn altijd vrij van mogelijk schadelijke stoffen (bijv. soja, melasse, gerst) en dragen op positieve wijze bij aan de conditie van het dier. **(Meer over hooi lees je in bijlage 2)**

Het structuurrijke hooi wordt liefst onbeperkt gedistribueerd en verspreid over de paden met behulp van zogenaamde voerstations. Bij voorkeur bestaat een voerstations uit meerdere, kleine voerpunten die groepsgewijs over de track worden geplaatst.

Een goed voerpunt stimuleert het paard om bezig te zijn voor zijn voedsel. Door voernetten bijvoorbeeld niet onnodig groot te maken gaan we hang- en kampeergedrag van de paarden tegen. Hoe groter en statischer het voerstation, hoe gemakzuchtiger de paarden worden en hoe minder ze zullen bewegen.

Onze voorkeur gaat uit naar voernetten opgehangen aan palen. Het paard kan volledig om dit voerpunt heen bewegen, iets wat ook de dynamiek in een groep ten goede zal komen.

Voerpalen verzekeren dat het voedsel op voor paarden natuurlijke eethoogtes (tussen grond- en schofthoogte) wordt aangeboden. Het doel van deze manier van voedsel verspreiding is uiteraard om zo veel mogelijk natuurlijk fourageer- en migreergedrag te stimuleren, hiermee tegemoet komend aan de behoeften van het paard als bewegingsdier.

Wil je meer informatie over het type voerstation dat wij gebruiken? Surf dan naar: [link](#)

3.4 Natuurlijke drinken

Een natuurlijke waterbron is een van de eerste elementen die we proberen aan te leggen in een Paddock Paradise. Hiermee is het drinkwater op grondhoogte aanwezig en bevorderen we een natuurlijke drinkhouding en natuurlijk drinkgedrag.

Omwille van de veiligheid kan het verstandig zijn om al te steile hellingen in het talud van een vijver te voorkomen. Hiermee bevordert je ook de toegankelijkheid van een poel. Verder maakt een flauw talud het voor de dieren mogelijk om tijdens vorstperioden het ijs aan de randen te breken.

In verband met de veiligheid gedurende het gehele jaar is het raadzaam de poel zo aan te leggen dat ook in het diepst toegankelijke deel de kleinere dieren het hoofd boven water kunnen houden.

Modder wil je voorkomen op je track, maar een lekker modderig stuk rondom het waterpunt is voor paarden enorm prettig om in te rollen. De modderlaag die ze daarmee opbrengen beschermt weer tegen steekbeestjes en andere parasieten.

Een waterbron vormt overal in de natuur het middelpunt van leven en activiteit. Dit geldt ook voor paarden, rondom een poel vindt dan ook veel sociale interactie plaats.

3.5 Hoogteverschillen in het terrein

Equus Caballus, het moderne paard heeft haar evolutionaire aanpassing doorlopen in ruige en bergachtige gebieden. De leefomgeving van het wilde paard vormt in die zin een enorm statisch en ruig obstakel waar het dier haar weg doorheen moet zoeken.

In de praktijk betekent dit onafgebroken waakzaamheid als gevolg van het klimmen, dalen en wenden op een heel divers en oneffen terrein.

Behalve de fysieke uitdaging van een heuvelachtig terrein kan het paard ook mogelijke gevaren (mensen, honden, wilde dieren) sneller zien aankomen en hier zijn instinctieve voordeel mee doen. Paarden vinden het heerlijk om op een verhoogd deel in het terrein te rusten. Ondertussen kunnen ze hun omgeving goed in de gaten houden.

En met het aanbrengen van hoogteverschillen in een Paddock Paradise stimuleren we niet alleen het paard, we kunnen ook de waterhuishouding beter reguleren!

3.6 'Natuurlijke' beschutting of dekens?

Het paard is van nature in staat om grote temperatuur-schommelingen te weerstaan. In hun natuurlijke habitat met een semi-droog woestijnklimaat is dit namelijk aan de orde van de dag.

Hoewel paarden ook volledig waterdicht zijn en met hun vacht kou, hitte en water kunnen afvoeren, is het in regenachtige en open gebieden wel belangrijk om enige bescherming te bieden tegen het weer. Vooral aanhoudende wind gecombineerd met kou en nattigheid kan een belastende factor zijn voor de dieren.

In landen met periodes van extreme hitte geldt hetzelfde, ook hier is het zaak om voor goede beschutting te zorgen.

Omdat dekens het zelf regulerende, thermisch vermogen van de vacht belemmeren beschermen we de dieren het liefst met gebruikmaking van schuilstallen of natuurlijke elementen zoals bomen, struiken en natuurlijke glooiingen.

Een andere vervelende bijkomstigheid bij het gebruik van dekens is dat de veiligheid soms in het gedrang komt omdat deze, net als een halster(!), verstrikt kunnen raken in takken of hekwerken.

Ondanks de nadelen van dekens zijn er ook uitzonderingen te noemen waarbij het gebruik wenselijk kan zijn.

In periodes van vochtige warmte kunnen ongewenste insecten zoals dazen zich razendsnel vermenigvuldigen. Een grote toename van deze dieren en daarmee het plotseling blootgesteld worden aan hun beten kan tot gevolg hebben dat het immuunsysteem een heftige reactie geeft waardoor onderliggende, soms genetisch aangeboren zwakke plekken ineens de kop op kunnen steken bij een dier.

In dit soort periodes hebben we een aantal gevallen gezien van zomer-exceem, mok en zelfs maanblindheid. Een al dan niet tijdelijke terugval in conditie in dezelfde periode kan zo'n immuunrespons in de hand werken.

Eén belangrijke familielid van het paard moeten we niet vergeten, de ezel..! De vacht van een ezel is namelijk zeer slecht uitgerust voor een nat klimaat en dus is beschutting tegen regen voor deze dieren een absolute vereiste.

3.7 Afrasteringen

Voor een dier dat van nature gebouwd is om in een fractie van een seconde op de vlucht te slaan, vormt iedere vorm van afrastering een potentieel gevaar. Het is dan ook belangrijk om grote zorg te besteden aan de totstandkoming van het omliggende hekwerk van een paddock.

Elektrische afrasteringen genieten de voorkeur omdat deze niet zozeer een fysieke, maar vooral een mentale barrière vormen. De juiste aanvoer en afgifte van elektriciteit over de gehele afrastering is van groot belang, iets wat nauw samenhangt met de kwaliteit van de afrastering zelf. Kies hier niet voor goedkope producten. De kans is groot dat de stroomafgifte te laag en de breekkracht van het materiaal te hoog is.

Kijk [HIER](#) voor meer informatie over de afrasteringsmaterialen die wij gebruiken.

In Engeland zien we dat er veel gebruik wordt gemaakt van speciaal paardengaas. Ook dit lijkt een veilig product om als afrastering te gebruiken wanneer op juiste wijze geïnstalleerd.

Het spreekt voor zich dat prikkeldraad niet meer van deze tijd is en dat dergelijke materialen dan ook niet wordt toegepast binnen het Paddock Paradise® systeem. Dit geldt natuurlijk ook voor alle andere type omheiningen die onnodig letsel kunnen opleveren.

Het zoveel mogelijk waarborgen van veiligheid is zeer belangrijk aangezien een paard niet goed in staat is het verschil te zien tussen gevaarlijke of ongevaarlijke objecten. Voor hen is ieder object namelijk onderdeel van hun leefomgeving.

Paarden kunnen uitstekend zien en zullen altijd om uitstekende stukken ijzer of andere gevaarlijke zaken heen bewegen, maar in geval van paniek of plotselinge, onderlinge activiteit worden ze vaak 'blind' voor hun omgeving. Zaak dus om dit voor te zijn en je track goed te controleren voordat je deze in gebruik neemt.

Bochten in de track dienen om dezelfde reden zoveel mogelijk afgerond te worden om de veiligheid van paarden ook te waarborgen in draf of galop.

Verder is het uiteraard zaak om zoveel mogelijk gebruik te maken van duurzame en milieuvriendelijke materialen.

3.8 Vegetatie in een Paddock Paradise®

Het gebruik van autochtone gewassen en meer natuurlijke vegetatie in en rondom een Paddock Paradise vinden wij erg belangrijk. Het is een mooie kans natuurwaarden te herstellen of te waarborgen voor de toekomst en de concurrentie tussen planten onderling in goede banen te leiden.

De houtachtige gewassen kenmerkend voor verschillende regionale landschappen bieden niet alleen beschutting tegen regen en wind, maar vormen ook nog eens uitstekende stikstofbinders.

Als we de klimaatexperts mogen geloven is dat dus met recht een "win-win" situatie!

Wees wel voorzichtig met het inbrengen van plantgoed als voedsel. Er is namelijk weinig tot niets bekend over hetgeen paarden van nature eten. Dat het dieet een veelvoud aan grassen, planten en struiken bevat staat vast, maar welke dit precies zijn en in welke hoeveelheden is onbekend.

Verschillende experts adviseren tegenwoordig in beplanting voor paarden, maar de basis en onderbouwing voor deze expertise ontbreekt.

Het advies is dan ook om eerst een stabiele situatie te creëren op basis van een goede kwaliteit hooi alvorens te gaan experimenteren met levend plantgoed. De behoefte van het paard is hiervoor een goede graadmeter.

Wanneer we kijken naar de natuurlijke leefomgeving van paarden dan zien we dat de bodem van deze gebieden een geheel andere pH waarde (zuurgraad) heeft dan bijvoorbeeld de landbouwgronden van Europa.

Omdat pH van grote invloed is op het ontstaan van plantsoorten kunnen we er vanuit gaan dat het effect van planten uit een zuur ecosysteem (bijv. Europa) een heel andere uitwerking heeft op de stofwisseling van een paard dan planten afkomstig uit een overwegend alkalisch milieu (Great Basin, V.S.)

Mits de kwaliteit gewaarborgd blijft is een redelijk natuurlijk dieet zoals verderop beschreven in dit document gedurende alle seizoenen zowel veilig als gezond voor paarden.

Wanneer bij de aanleg van een Paddock Paradise rekening wordt gehouden met zoveel mogelijk natuurlijke elementen en de cultuur-landschappelijke waarden in acht worden genomen dan is de ervaring dat dit bijdraagt aan een uitbreiding van leven binnen een perceel in de vorm van insecten, vogels en ander kleine diersoorten. Het management van een perceel verandert namelijk significant waardoor weides en aanverwante flora en fauna zich veel beter kunnen ontwikkelen.

3.9 Hulp van professionals

Jaime Jackson is grondlegger en bedenker van het Natuurlijk Bekappen. Deze methode is weliswaar primair gericht op de hoofverzorging voor paarden en ezels, maar ook toepasbaar gebleken bij andere hoefdieren.

Het Paddock Paradise huisvestingssysteem waarover we in deze richtlijnen spreken is door hem bedacht en gemodelleerd naar de natuurlijke leefomgeving van het paard.

Jackson is auteur van diverse boeken en artikelen over het natuurlijk verzorgen van paarden en hoeven en hij is voorzitter van de AANHCP (vakorganisatie) en de ISNHCP (opleidingsorganisatie).

Kijk voor meer informatie over het werk van Jaime Jackson op:

- **www.aanhcp.net**
- **www.jaimejackson.com**
- **www.paddockparadise.net**

Wil jij nu ook weten welk dier in de kudde de 'zwakste schakel' vormt of wil je meer weten over het natuurlijk houden van paarden, misschien is het cursusprogramma dat wij aanbieden op de [Paddock Paradise Academy](https://paddockparadise.net) dan iets voor jou.

Natuurlijk hoofverzorgers hebben kennis van de natuur van het paard, het dieet en zijn hoeven. Ze zijn in staat om onderscheid te maken tussen natuurlijke en onnatuurlijke hoeven, gezonde en ongezonde paarden.

Voor meer specifieke informatie met betrekking tot de aanleg van een Paddock Paradise door ons adviseer ik je graag om contact op te nemen via info@paddockparadise.eu

OVER DE AUTEUR:

Björn Rhebergen is samen met zijn partner Lonneke Franssen eigenaar van Paddock Paradise Nederland. In 2005 startte hij zijn opleiding tot Natuurlijk Hoefverzorgder bij Jaime Jackson in de V.S. Sindsdien heeft hij nauw met hem samengewerkt.

Van 2012 tot 2022 verzorgde Björn de opleiding van Jackson's ISNHCP buiten de Verenigde Staten. Hiervoor reisde hij door heel Europa, de Verenigde Staten en het Midden-Oosten.

Zijn werkzaamheden als natuurlijk hoefverzorgder brachten hem ertoe zijn grote interesse in Paddock Paradise uit te breiden naar een volwaardige bedrijfsvoering. Sinds 2010 ontwerpt en legt hij dit systeem samen met professionals op het gebied van landschap en cultuurtechniek aan voor particuliere paardeneigenaren en professionals in de hippische sector.

Disclaimer:

Het Paddock Paradise® E-book is een uitwerking van Björn Rhebergen, eigenaar van Paddock Paradise Nederland* (www.paddockparadise.eu) ©2011 - 2023. De schrijver kan niet aansprakelijk worden gehouden voor misinterpretatie van dit document. Voor vragen over dit boek adviseren wij u schriftelijk contact op te nemen met Paddock Paradise Nederland via info@paddockparadise.eu. Omdat het Paddock Paradise® huisvestingssysteem doorlopend in ontwikkeling is kunnen de adviezen in dit e-book aan wijzigingen onderhevig zijn.

BIJLAGE 1. CHECKLIST WELZIJN EN VEILIGHEID

1. Algehele conditie van de paarden:

Hoefverzorging vindt plaats door middel van natuurlijke slijtage of door de toepassing van bekapt technieken die natuurlijke slijtagepatronen nabootsen. Bij juiste implementatie van de Paddock Paradise® principes moet de overgrote meerderheid van de paarden (95+%) een voorbeeldige hoefgezondheid laten zien.

2. Onwenselijke gezondheidsaspecten:

Hieronder volgt een korte opsomming van gezondheidsproblemen die regelmatig voorkomen bij het gehouden paard:

Sub-klinische symptomen van hoefbevangenheid:

- Rotstraal
- Stressringen in de hoefwand
- Afwijkende groeihoeken in de toonwand
- Ontstekingsreactie(rode verkleuring) of verwijding van de Witte Lijn
- Zwaar ademen in rust
- Ongerust/angstig gedrag
- Onverklaarbare voetpijnen
- Doorlopend verplaatsen van gewicht
- Gewichtsproblemen(te dik of te dun)
- Dikke/stijve manenkam
- Zweten zonder (direct) zichtbare reden
- Koliekerig gedrag(herhaaldelijk opstaan en liggen)

Met uitzondering van kortstondige kreupelheden a.g.v. schermutselingen(en uiteraard rij-technische problemen) komen geen van bovenstaande ziektebeelden voor bij paarden levend in een natuurlijke omgeving.

Bij een aantal van bovenstaande punten zullen er ongetwijfeld mensen zijn die de mening hebben dat het hier om 'gewone' of minder belangrijke reacties van het lichaam gaat. De vraag is dan, wanneer concluderen we dat iets wél buitengewoon is en als duidelijke waarschuwing voor grotere problemen kan worden aangenomen?

Stressringen in hoeven zijn niet slechter of beter dan koliekerig gedrag. Beiden zijn signalen van ongemak of een sluimerend ziektebeeld. De ervaring leert dat dit signalen zijn om gehoor aan te geven. Dit is niet altijd even eenvoudig, maar het negeren of normaliseren van ziektebeelden zal nooit leiden tot een oplossing voor de lange termijn.

Meer weten over hoe je hoeftbevangheid of WHID kunt behandelen en genezen? volg een van onze cursussen en leer de signalen vroegtijdig te zien en hoe je dit kunt voorkomen klik [HIER](#) voor de cursussen

3. Paardengedrag:

Een gevestigde kudde vertoont kalm, stabiel gedrag en geen tekenen van onnodige onrust, frustratie, stress of agressiviteit. Het 95-5 principe zoals gedocumenteerd in het wild vormt de standaard voor normaal kudde gedrag.

Jackson concludeerde in zijn onderzoek dat het gedrag van de wilde paarden kan worden onderverdeeld in twee categorieën:

- Extra-ordinair gedrag
- Ordinair gedrag

95% van de tijd laten paarden ordinair, gemodereerd gedrag zien en slechts 5% bestaat uit extra-ordinair, zeer actief gedrag. Bij extra-ordinair gedrag moeten we denken aan spelen, rennen, vechten of paren. Ordinaire gedragingen zijn o.a. eten, rusten, wandelen, en 'groomen'.

Het 95/5 principe bij wilde paarden laat zien dat paarden ook zonder training door de mens over een buitengewone conditie kunnen beschikken. Hetzelfde zien we terug in het Paddock Paradise systeem.

Punt van aandacht: veel paarden gaan door een transitieperiode wanneer zij voor het éérst in een Paddock Paradise staan. Dit maakt dat ze in beginsel vaak meer extra-ordinair (buitengewoon actief) gedrag vertonen. Dit zal op den duur normaliseren naar meer ordinair gedrag.

Ook zien we dat paarden wat afvallen of juist aankomen. Ook dit zal op termijn normaliseren wanneer de kwaliteit van het ruwvoer stabiel en altijd voorradig is. Belangrijk hier is dat alle paarden altijd toegang hebben tot het voorradige ruwvoer.

4. Onderhoud en staat van het padenstelsel

Voor het optimaal functioneren van een Paddock Paradise is het essentieel dat het paden goed onderhouden wordt. Hieronder staan enkele punten beschreven waaruit regulier onderhoud moet bestaan en in welke staat het padenstelsel moet verkeren.

- Eventueel gras op of langs het pad word regelmatig preventief verwijderd om onnodige verstoring van de stofwisseling te voorkomen.
- Het pad is het liefst zodanig opgebouwd dat het ook na langdurige, zware regenval binnen 1 tot 2 dagen droog zal zijn.
- Training of onderhoud daargelaten moeten paarden zich 24/7 op het pad (kunnen) bevinden en niet in een stal of een andere bewegingsbeperkende omgeving.
- De toplaag van het pad bestaat liefst uit afwisselend ruwe, oneffen en veelal harde materialen vergelijkbaar met de rotsachtige en gravelachtige bodem waarvoor de hoornige hoef is gemaakt om op te lopen. Wanneer dit om wat voor reden dan ook niet haalbaar is, dan is zand in verband met haar waterdoorlatende en voedselarme karakter een goede tweede keuze.
- De paden leiden naar verschillende, ruime activiteits-cellen voor de paarden en hebben een eindeloos karakter (geen doodlopende stukken).

5. Algemene veiligheid van het terrein

- Het management hanteert het protocol van de 'Zwakste Schakel' (lees: 2.2 het verhogen van dierenwelzijn)
- Het ontwerp van een Paddock Paradise is zodanig dat alle componenten (voerplaatsen, pad, afrastering) geen onnodig gevaar kunnen opleveren voor de dieren die het systeem bewonen
- Het gebruik van prikkeldraad is niet toegestaan
- Elektrische afrasteringen dienen zodanig te zijn geïnstalleerd dat ze een mentale barrière vormen voor de paarden i.p.v. een fysieke
- De paddock biedt voldoende beschutting voor alle dieren onder alle weersomstandigheden
- De dieren moeten ten alle tijden in staat zijn om zonder hoefbescherming door het leven te gaan
- Geen onnodig gebruik van halsters of dekens
- Een kudde of groep bestaat uit paarden van alle leeftijden, ras en geslacht. Om meer natuurlijk gedrag te stimuleren en rust binnen een groep te bewaren zijn zogenaamde 'merriegroepen' daarom niet wenselijk.

BIJLAGE 2. ALGEMENE SAMENSTELLING DIEET

Het voeren van paarden roept veel vragen en discussie op, maar is in essentie niet ingewikkeld wanneer we een aantal vaste waarden hanteren.

Over het algemeen ligt er bij paardeneigenaren en ook professionals een grote focus op het gebruik van supplementen en is er te weinig aandacht voor de kwaliteit van het ruwvoer en/of het gebruik van gras in het rantsoen.

De kwaliteit van het hooi geniet de hoogste prioriteit. Wanneer we dit onderdeel onder controle krijgen zien we namelijk de meeste stabiliteit in de conditie van paarden gedurende het hele jaar. Eventuele supplementen zijn vrij van mogelijk schadelijke stoffen (bijv. soja, melasse, gerst) en worden alleen toegevoegd wanneer deze op positieve wijze bijdragen aan de conditie van het dier.

1. Hooi

Het hooi dient zoveel mogelijk diversiteit aan grassen en kruiden te bevatten, maar een minimale inhoud van zwenkgrassen en raai-grassen. Voor planten uit de familie van vlinderbloemen geldt dat dit aandeel het totale rantsoen niet met meer dan 5 tot 10% mag overstijgen. Omdat deze planten de stofwisseling van het paard ook negatief kunnen beïnvloeden en eventuele symptomen van hoefbevangenheid (WHID) kunnen versterken, moeten vlinderbloemigen volledig worden gemeden wanneer er sprake is van symptomen van hoefbevangenheid.

Veel diversiteit levert een grote bijdrage aan de spreiding en opname van natuurlijke mineralen en sporenelementen. Zouten, groenten en andere zorgvuldig geselecteerde supplementen worden eventueel ter aanvulling aangeboden.

Hooi wordt bij voorkeur onttrokken aan graslanden die op biologische wijze zijn bewerkt. Het is belangrijk voor de ontwikkeling van de plant om de kwaliteit van de vruchtbare laag op gronden te bevorderen en zo te voorkomen dat paarden negatief worden beïnvloed door de onnatuurlijke aspecten van versnelde groei. Het gras moet bij oogst volwassen zijn en een laag aandeel suikers bevatten.

Van kunstmatige bemesting weten we dat het de bodem en dus ook de plant op den duur uitput. Maar ook een teveel aan ‘goede mest’ kan een bodem negatief beïnvloeden en bijvoorbeeld tot een lagere pH waarde (zuurgraad) leiden. Bij het bemesten van een perceel dient men dan ook het beste grondmonsters te nemen en de natuurlijke bodemwaarden van de omliggende omgeving of regio als model te gebruiken.

Hooi, zout en water is 24/7 beschikbaar voor alle dieren. Alle onderdelen uit het dieet worden op zodanige wijze aangeboden dat natuurlijke eet- en drinkhoudingen worden bevorderd.

2. Nadere toelichting op het dieet

Hieronder per voeding aangegeven met welke hoeveelheden men rekening dient te houden.

Voeding	Hoeveelheden
Gras hooi met een laag of geen aandeel raai- en zwenkgrassen	Ad Libitum (geen kuil)
Hele haver (biologisch)	max 100-150 gr per voerbeurt
Zout	Ad Libitum (oerzouten, als blok of vermalen)
Water	Ad libitum
Hooi pallets of gehakseld hooi van gecontroleerde oogst	1 hand per dag
Vlinderbloemigen (klavers, Luzerne) en graanhooi	Niet meer dan 5-10% van het totale rantsoen en volledig vermijden bij symptomen van hoefbevangenheid
Alkalische groenten en/of fruit	3-4 kopjes per dag

Bovenstaand dieet zal voor de meeste paarden uitstekend werken. Er moet echter altijd rekening worden gehouden met een gewennings- of herstelperiode van het lichaam wanneer het gedurende langere tijd onder invloed heeft gestaan van voedsel dat schade toebrengt aan de stofwisseling. Ook eventuele permanente of overgedragen schade aan het microbioom kan herstel in de weg staan.

Oudere en zieke dieren of dieren met een slecht gebit zullen altijd een achterstand hebben op de gezondere dieren. Wanneer volledig herstel niet meer mogelijk lijkt zal er een weloverwogen beslissing moeten worden gemaakt over mogelijke verdere aanpassingen in het dieet van deze dieren.

3. Aangepast voer

Wanneer je wilt experimenteren met kruiden of eetbare planten, houd dan rekening met de volgende zaken:

- Het is onbekend wat paarden van nature exact eten, wanneer ze wat consumeren, in welke hoeveelheden en om welke reden
- De pH van een bodem is voor een groot deel bepalend voor de uitkomst van plantgroei. De pH waarden in Europa en de meeste landen daarbuiten komen niet overeen met die van de natuurlijke leefomgeving van het paard en kunnen daarmee grote verschillen in beplanting vertonen
- De helende kenmerken van een plant zijn niet per definitie helend voor het paard
- Kruiden zijn medicinale planten en dienen dus gericht en nooit permanent te worden gevoerd
- Eetbaar of 'niet giftig' wil niet zeggen dat de plant geen schade kan berokkenen aan het paard. Gras is ook niet geclassificeerd als giftig en veroorzaakt ieder jaar weer grote gezondheidsproblemen bij ontelbare dieren
- Wees er zeker van dat er geen duidelijk aanwijsbare symptomen van hoefbevangenheid (WHID) aanwezig zijn bij je paard alvorens je planten of andere supplementen gaat inzetten als voedsel. Doe je dit niet, dan zal het buitengewoon lastig worden om de oorzaak van een dieet gerelateerd probleem te achterhalen.

Vertrouw op het zelfgenezend vermogen van je paard en wees je bewust van de rol die wij als houders van het paard hierin spelen. Wanneer wij de juiste randvoorwaarden scheppen zal het paard ons belonen met kracht en vitaliteit.

Stel de natuurlijke behoeften van het paard centraal in zijn of haar verzorging. Hoe dichterbij de essentie, des te groter het resultaat.

